

פרשת חיי שרה תשפ"ג – איך אליעזר הופך להיות הסיפור החביב בתורה?

1. **בראשית כד:** ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל: ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי: ואשביעך בה' אלקי השמים ... אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבם: כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק.

שם טו: אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד: ויאמר אברם ה' אלקים מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר - **רמב"ן:** אין יוצא ואין בא בביתי, זולת אליעזר איש נכרי שלקחתי מדמשק - לא מבית אבי ולא מארצי. **בראשית רבה נט, ט:** כנען זה אליעזר.

רש"י: 'דמשק אליעזר' – לפי התרגום מדמשק היה. לפי מדרש אגדה: רדף המלכים עד דמשק [כדלעיל 'וירדפם עד חובה אשר משמאל לדמשק'. ועוד פירש רש"י לעיל: 'וירק את חניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלוש מאות' וברש"י: רבותינו אמרו אליעזר לבדו היה ו-318 הוא מנין גימטרייא של שמו]. ותלמוד (יומא כח): דולה ומשקה מתורתו לאחרים.

מסכת דרך ארץ זוטא א, ט: תשעה נכנסו בחייהם בגן עדן: חנוך בן ירד, אליהו הנביא, משיח צדקנו, אליעזר עבד אברהם, וחירם מלך צור [ששלח ארז ופועלים לבנין הבית], ועבד מלך הכושי [שהציל את ירמיהו מבורו של צדקיהו], יעבץ [יש אומרים שהוא עתניאל בן קנז ששפט אחרי יהושע], בתיה בת פרעה, וסרח בת אשר, ויש אומרים אף רבי יהושע בן לוי.

2. **בראשית רבה ס, יא:** יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, פרשתו של אליעזר – שניים ושלושה דפים הוא אומרה ושונה, ואילו השרץ מגופי תורה ואין יודעים שדמו מטמא כבשרו אלא מריבוי המקרא [מאות ה"א יתירה של 'וזה לכם הטמא כשרץ'] - **ליקוטי שיחות טז/461:** לגבי הקמת המשכן חוזרת התורה על פרטי הדברים אף שאין בהם חידוש. הטעם לכך פירש רש"י בפרשת חיי שרה: 'יפה שיחתם וכו'. היינו שעניין שהוא חביב לפני הקב"ה, כופלים אותו עם כל הפרטים.

כד, ב: ויאמר אברהם אל עבדו ... שים נא ידך תחת ירכי. ה: ויאמר אליו **העבד** אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי. **ט:** וישם **העבד** את ידו ... וישבע לו. י: ויקח **העבד** עשרה גמלים ... וילך. יז: וירץ **העבד** לקראתה ויאמר הגמיאני נא מעט מים מכרך ... **נב-ג:** ויהי כאשר שמע **עבד** אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה: ויוצא **העבד** כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה. **כא-ב:** והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא ... ויקח **האיש** נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה. **כט-ל:** וירץ לבן אל **האיש** החוצה ... וכשמעו את דברי רבקה אחותו לאמר כי דבר אלי **האיש** ... ויאמר בא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ .. ויבא **האיש** הביתה. **בעלי התוספות על התורה:** עד השתא קורא לו 'עבד' ועכשיו 'איש'!?

3. **כד, לט:** ואמר אל אדני אלי לא תלך האשה אחרי-רש"י: 'אלי' כתיב, בת הייתה לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה לפנות אליו להשיאה. אמר לו אברהם: בני ברוך ואתה ארוך ואין ארוך מידבק בברוך.

א: 'וה' ברך את אברהם בכל' – אבל אליעזר מרחיב בפסוק **לה:** 'וה' ברך את אדני מאד ויגדל ויתן לו צאן ובקר וכסף וזהב ועבדים ושפחת וגמלים וחמרים'. **ד:** אברהם מצווה 'כי אל ארצי ואל מולדתי תלך', אבל הוא אומר בפסוקים לז-לח: 'וישבעני אדני לאמר ... אם לא אל בית אבי תלך ואל משפחתי' – **אברבנאל:** כדי שיחשבו שהיה אברהם חפץ מאוד בקרבתם. אברהם מזהיר בפסוק ח 'רק אל תשב את בני שמה', אבל אליעזר לא זכר זה פן ירע בעיניהם האיבה עם הארץ שגר בה.

4. **שיחת חיי שרה תש"נ, בקשר עם כינוס השלוחים העולמי:** שליחותו של אליעזר להשלים את השידוך בין יצחק ורבקה, משקף את השליחות של כל יהודי לעשות לקב"ה דירה בתחתונים: כל יהודי הוא שלוחו של הקב"ה בעולם. הקב"ה שלח בתור נשמה בגוף, באופן שנראה בגלוי כאילו השליח הוא מציאות בפני עצמו. עליון לעשות את עבודתו בכוח עצמו ובקב שלו. ואולם מבלי הבט על עצמאותו כביכול, השליח מבטל את עצמו לחלוטין, עד שהוא ומעשיו מתייחסים כמותו דהמשלח ממש.

ליקוטי שיחות כ/57: עשייתו של אדם שכיר היא בשביל עצמו, כדי לקבל שכרו. ולכן ישנה שקלא וטריא האם עשייתו מתייחסת אל בעל הבית וכאילו הוא זה שעשה את המלאכה. מנגד, פעולתו של שליח אינה כלל בשביל עצמו, אלא עבור המשלח ולכן נחשב כאילו המשלח עשה זאת באמצעותו.